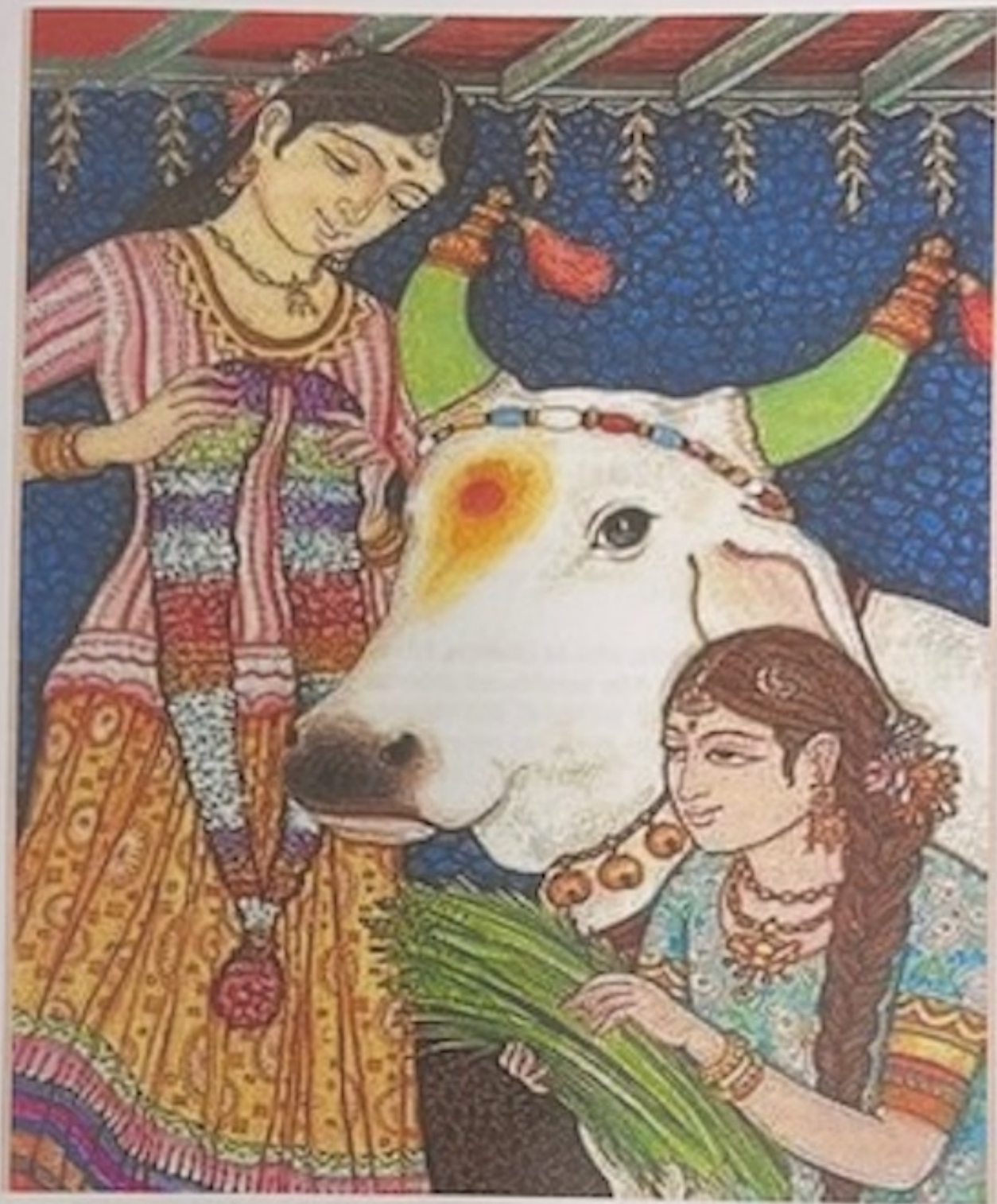

KURIERO INTERNACIONA – ISSN 2429-2699 – Ne Dependanta revuo trimestral – En la
L.L. di la Delegaciono – N° 1/2022

Infer la precipua artikli : AKTUALESO (nutriro)/ DIVERSAJI/ JAMES BOND KONTRE D-
RO NO/ARKITETURO EKOLOGIAL

.KURIERO INTERNACIONA N° 1 – januaro – marto 2022

REDAKTERO

Jean Martignon

1, rue Van Gogh, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adreso : martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas 10 euri.

*L'Ido respondas la advoko di mondo
qua perdis sua centro, la koncio di lua
spiritala konekteso, e l'etikala valoraji
di personala diciplino e sociala
responsiveso.* Karl Schlotterberg

*La traduko esas la principio ipsa qua
justifikas la posibleso e l'existo di
lingui auxiliar.* Umberto ECO

VORTO DAL REDAKTERO

Nulo aparta, duminstante, che la Idistaro. Pri la desquietiganta eventi extera, me preferas ne skribar. Nia samideani laboras tre saje e tre diskrete e nia literaturo plugrandeskas pokope. Ma quale difuzar efikive la L.I. di la Delegaciono ? Kande me eniris nia movadeto (en 1995), nia komuna linguo iris tote certe a kompleta periso e ne plus esis grand espero. Ma la arivo dil interreto chanjis la donataji e kurioza homi havis subite aceso a nia interlinguo pri qua li kredis ke ol desaparabis depos longa tempo. Ico esis neexpektita nova e fresha aero. Nun, la transvivo di la L.I. ne plus semblas vere minacata, ma vera prospero e difuzado duras esar problematra, tante plu ke multa nov adepti esas adheranti a plura interlingui. Do, oportas trovar meceno, qua havus pekuniala moyeni por agar. O trovar genioz ideo qua popularigus nia linguo. Ma la Idisti esas tro pokanombra por havar geniozo inter li e serchar meceno ne esas atraktiva ideo a la plu multi. Tamen, ico esas la voyo quan ni mustus surirar. Kurajo, audaco e noviganta idej esas plu kam irgatempe antee necesa por progresar ed adaptesar a la nova cirkonstanci qui povas esar tre oportuna, se ni savas quale explotar oli. Cafoye, me prizus utiligar la titulo di un de nia buletini e skribar : Adavane !

Sincere via JM ::: - :::

LISTO DE UTILA VORTI

‘acetabulo’ : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Linguala Komitato dil ULI)

‘adenomo’ : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

'afordar' : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

'ambiente' : la naturala medio cirkondanta onu.

'analfabeto' : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

'apropro' : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

'arpento' : arpento esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

'autostrado' : automobilal voyo kontenanta du chosei havanta unika direciono e konceptita por trafiko rapida e grandaquantata. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifikas domo havanta nur un etajo e vizanta habitesar nur da un familio.

'cervezo' : antiqua biro.

'detektar' : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

'diglosio' : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idiomu e la parolata dialekti.

'diskoteko' : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo neyuste. (vorto nun oficaligita)

'dolabro' : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

'domotiko' : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

«dorftrotteln» : Germana vorto signifikanta : neinteligenta vilajano.

„drono“ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de 'biocenozo' e biotopo [A. ecosystem | F écosystème | G Ökosystem | Hl ecosistema | R ekosisteyema].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupe ed adinfre inter diferanta etaji o niveli, precipue en granda butiki, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator | H escalera mecanica, escalera automatica | R escalator].

etno : populo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Linguala Komitato adoptis la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas nenecese neregulozeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguloza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kuestas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax | F faxer | G faxen | H enviar por fax | It. Faxare | R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologia unajo [A. F. G. H. I. R.]

fonologio [Ling.] Fakto di la lingvistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula lingvo qui esas kapabla transmisar distingi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

‘fotono’ : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

‘gaela’ : La Gaeli esis Kelta popolo parolanta Kelta lingvo.

‘gaga’ : senila ed/od imbecila.

gentrifiko* : Od aristokratigo. Existas kande en chefurbo od importanta urbo, la lokala borgezaro kompras chipe domi ed apartamenti en povra kvartero e pose aranjas oli komfortoze e mem luxoze segun propra gusto e pokope ekpulsas de ta loko la proletarii.

«ghee» : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

“globetrotter” : aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

‘gombo’ : (Abelmoschus esculentus) anke nomizita “okra” esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

‘ideogramo’ : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

‘idialekto’ : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

‘infrastrukturo’ : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstitucas la materiala fundamento dil socio.

‘interludo’ : Inter du spektakli, che teatrejo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

‘jaggery’ : «jaggery» qua anke skribesas «jaggeree» esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

judao* : Nomo atribuita al gento dil Hebrei por ne konfundar li kun la japoniana kombataro.

‘judo’ : Kombataro de Japoniana origino.

'kalceo' : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

'kataristo' : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma yarcento per kruc-milito durinta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

'klaxono' : sonora avertilo dil vehili.

'knemido' : Luxoza pedovesto militistal quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

'kobrao' : venenoza serpento di tropikala regionj.

'konfinamento': por ekiro-restrikto o quaranteno.

'logotipo' : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercial. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo » . Me do selektis ol por ldigar olu ed evitar konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

'lontana' : altra vorto por : fora.

'lukumo' : orientala dolcajo.

'okurar' : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

' »mandala »' : Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spiritala veko.

'manikeismo': La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulu sennuance kom tote bona o tote mala.

'mansio' : sinonimo di domo (latina vorto)

'megapolo' : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idiomi)

'metroo' : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la Idisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

'mujiko' : basaklasa rurano en carala Rusia.

'neolitiko' : Lasta periodo dil prehistorio.

'NIFO' : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta diski od en kelka lingui : fluganta subtasj. On supozas ke li vehigas exterterani en lia internajo.

'onomancio' : Kapableso predikar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

'optimizar' : Ita vorto existas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

‘paleolitiko’ : Periodo di la antiqua stonepoko komencinte aproxim du milion yari ante nun e durinta til la debuto dil agrokultivo.

‘pan’ : Ita prefixo, venanta de la Greka linguo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifikas : tote, komplette.

‘pandemio’ : epidemio qua extensesas a la tota mondo.

‘patuazo’: nacionala, naturala, o matralla linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifika : patralla (matralla) linguo.

‘piktogramo’ : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

‘pucho’ : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

‘radiofono’ : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

‘resursi’ : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

‘rocketo’ : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

‘samurayo’ : Gardisto. Nomo dil membri dil anciena militistal klaso en Japonia.

‘sensoro’ : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ecepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

‘sinkronaleso’ : Misterioza koincidi neexplikebla rationale o per ja existanta cienco o savo.

‘shako’ : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma yarcento.

‘shamanismo’ : Praktiko di qua la skopo esas mediaco inter la mondo di la homi e la spiriti dil naturo.

‘smartfono’ : Moderna poshtelefono anke surnomizita « telefonilo inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

‘soyao’ : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento. Ma la plu multa lidi preferas la formo : soyo.

‘sponsoro’ : meceno.

‘termoluminecenco’ : kaloral lumifado.

‘TM-efekto’ : Sentimento di antipatio quan on havas nekoncianta e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

‘toponimo’ : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

‘tornado’ : vortica ventego.

‘totalitera’ : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

‘trajekto’ : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

‘yo’ : popul-vorto signifika : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

kalceo : shuo

‘lontana’ : fora

mansio : domo

‘sovente’ : ofte

‘travalio’ : laboro

ye bon merkato’ : chipa

‘donar la bonveno ad’ : aceptar

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’: malgre to, malgre omno.

‘quoniam’: pro ke.

‘utinam’: utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morgo !»

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifika : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa ldisti. Ol ne devas konfundesar kun la ldistala vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna ldisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeologia).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dictionarii, nule relatas a la vorto societo en ldo, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en ldo, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «lco esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara.

Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstraktite, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar teksti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[Rezumo di lo preirinta : Che la korto di refo Artur, kavalieri interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliero e persequesas da iracoza turbo. Pose, il asistas l'enterigo di ca kavaliero. Tandem, il amoreskas lua vidvino. Ma elta trauras e ne volas konsolacesar. Tamen, elua servistino chanjigas pokope elua opiniono ed el sucesas venigar lua protektato. Ilu

tante plezas a la siniorino ke mariajo rezolvesas ante la veno di refo Artur. Lor la veno di ca suvereno granda festo eventas en la siniorio Landuc. Ma pose, Gauvain koaktesas da lua kompanuli departar e livar sua yuna spozino. Ye la fino dil unyara

fristo pos lua departo grantita da lua spozino ad il, servistino venas koram la reĵo e la nobeluli por denuncar lua trahizo ad elua siniorino. Ivain divenas fola e fugas en foresto. Kompatema mulieri okupas su pri il. Ili balde risaneskas e pravas lua militistala valoro. Poste, il departas de ta loko e salvas leono atakata da giganta serpento. Ivain retroiras a sua hemo, ma il havas ibe mala surprizo e trovas enkarcerigita servistino qua olim tre helpis lu.]

-Se en la korto me trovabus ilu, nulo impedabus me rekuizitar lu por me. Ma kavaliro forduktis reĵino Guenièvre, tale oni dicis a me, e la reĵo esis sate fola por serĉigar elu. Me kredas ke esis Ké, la seneshalo, qua duktis elu al kavaliro qua raptis el. Lore ico tre ĉagrenigis sinioro Gauvain qua serĉas elu e nulatempe havos repozo ĉi ke il trovos elu. Me dicis a vu la tota vereso pri mea aventuro Morge me mortos per ŝamoza morto o brulesos sen rekurso pro via kulpo.

Ivain respondas :

-A Deo ico ne plezez ke oni facez malajo a vu pro mea kulpo ! Vu agis tante bone por me ke me ne daŭfas ne sokursar vu en irga neceso vu ezez. Me bone savas ke ĉa kombato terorigas vu, ma se plezas a Deo ye qua me kredas, li konsputesos l'omna tri ! Me nur devas departar. Me iras loĵar en ĉa bosko nam me ne konocas domo adube irar en la vicineso.

-Sinioro, el dicis, Deo donez a vu bona hotelo e bona nokto e prezervez vu de omna malaji quale me deziras lo !

Sinioro Ivain departas e lua leono esas sempre dop ilu. Li iris tante fore ke li arivis proxim la kasteleto di barono, olqua esis loko klostata ĉirkaŭ dika muri forta ed alta. Ĝia kasteleto esis tante forta ke lu ne timis asalti da atako-armi. Ekster la

muri la placo esis talgrade reza ke ne stacis en la vicineso monumenti nek domi (vi savos la motivo altrafoye kande la tempo venos por ke me dicu ĉi a vi). Sinioro Ivain marchis vers la kasteleto. Servistuli ekiris – li esis sep – ĉi abasis por lu la levoponto ed iris renkonte ad ilu. Ma li grande pavoris kande li vidis la leono venar kun lua sinioro. Li demandis ad Ivain bonvolar lasar sian leono an la pordo, pro ke li timis vundesar o mortigesar. Ma Ivain respondis a li :

-Ne parolez pri ĉi. Me ne eniros ad ĉi sen lu. Sive ni loĵos amba ĉi sive me restos ekster nam me amas lu quale mea korpo. Ma me surveyos lu tante bone ke vi povos esar quietigata.

Li respondis :

-Bone !

Li eniris lore aden la kasteleto e renkontis sur ĉi vojeto kavaliro, ĉi e servistuli same kam afabla damzeli ĉi, dum donar la bonveno a lu, salutis lu ed okupis su balde senarmigar lu.

-Ezez bonvenanta inter ni, bela sinioro ! Deo donez a vu seĝonar ĉi e retrovenar ĵojoza e saturita per honoro !

De la maxim altaraĝa persono ĉi la maxim basa klasano li zelas pri il ed tre ĵojigas ilu. Li do forduktis ilu a la loĵeto ma eventas tute subite ke doloro qua presas li ĝas li obliviar

lia joyo lora . Li rikomencas kriar, plorar, skrachar a su la vizajo. Li fingas esar joyoza por honorizar lia gasto ma li ne tre deziras ico nam li pavoreskas pro la aventuro quan li vartas por la morgala dio. Li omni esas certa ke ol eventos ante la venonta dimezo.

Sinioro Ivain astonegesis vidar ke tante ofte ita homi chanjis, balde klamante lia joyo, balde lia chagreno. Ilu parolas pri co al sinioro dil kastelo e di la lojeyo.

-Ye Deo, lu dicas, bela dolca e kara sinioro, ka plezus a vu dicar a me pro quo vi tante honorizis me ? E pro quo vi joyas e quik pose ploras alternante... -Me dicos lo a vu : giganto tre nocis a me. Ilu volis ke me donez a lu mea filiino qua superiras ye beleso l'omna maxim bela yunini dil mondo. Ita perfida giganto – Deo konfuzigez ilu ! – nomesas Harpin di la Monto. Singladie lu prenas omno quon lu povas de mea havajo. Nulu plu kam me havas motivo por plendar nek havar tante granda chagreno ! Me devus esar fola e frenezioza nam me havis sis filiuli kavaliera, maxim bela e maxim brava. La giganto prenis li omna de me. Koram me il ocidis du e morge ocidos le quar restanta se me ne trovos ulu qua kombatos ilu por liberigar mea filiuli od evitar a me livrar mea filiino ad il. Me savas ke, quik kande il havekos el, a la maxim desnobra yunuli qui esos en sua domo ed al maxim repugnanta servistuli il abandonos el por ke li prenez lia plezuro de el. Pos ico nultempe itere il degnos tushar el. Yes, ye morge me povas expectar ca desfortuno se Deo ne venas a mea sokurso. Me dicis a vu nia ditreso. En la kastelo ed en la

fortreso la giganto lasis a ni nur to quon ni vidas hike. Se vu observis bone, vu vidis quale me ke il poslasis nulo. Exter ca muri qui esas tote nova, il rezigis la tota burgo. E kande il forportabis omno quon lu volis, il devastigis per la fairo to quo posrestis.

Sinioro Ivain askoltis to quon ilua hosto naracis ad il e pose il dicis ad ilu.

-Sinioro, me esas tre afliktata pro vua chagreno. Ma pro un kozo me astonesas, lo esas ke vu ne klamis por helpo che la korto dil benigna rejo Arthur. Nula viro esas tante timenda ke il ne povez trovar che ta korto kavalieri qui volus probar lia kurajo kontre la sua.

Lore ca sinioro respondas ad il ke il trovabus bona helpo se lu savabus ube deskovrar sinioro Gauvain.

-Me ne pregabus ilu vane, nam mea spozino esas lua fraterno. Ed il certe venabus. Gauvain la proda, por ilua nevino e nevuli. Yes, il venabus rapidege se vere lu informesabus pri ca aventuro. Il savas nulo de ol. Me havas tante granda chagreno ke preske mea kordio krevus. Ma il iris dop ilta qua raptis la rejino.

Sinioro Ivain ne cesas sospirar. Granda kompaton ilu sentas.

-Bela dolca kara sinioro, ilu dicas, me pozus me volunte en l'aventuro e la danjero se la giganto e vua filiulo venus morge ad ula kloko qua posibligus a me ne vartar dum tro longa tempo nam me devas esar en altra loko til morge dum la tempo di dimezo.

-Bela sinioro, me dankas vu milfoye pro vua intenco.

Ed omna homi di la lojeyo dicis lo sama. Itainstante ekiris de chambro la virgino jolia per la korpo ed eleganta havante posturo bel e pleziva. El avancis, simpla, pala e

tacanta, havante kapo inklinata vers la tero. Elua matro marchis proxim el, nam la sinioro qua venigis eli volis prizentar eli a sua gasto.

(Duro sequos)

SINGLADIA VIVO EN LA URBO FIGEAC DUM LA MEZEPOKO

En preirinta numero di KURIERO INTERNACIONA me aludis la urbo Ocitana Figeac dum la Mezepoko. Nun, me skribas pri la maniero nutrar su dil habitanti di ta civito dum la XIVma yarcento.

Nek « pizza »-i, nek « hamburger »-i, ma quon on manjis ibe dum la Mezepoko shirmita per olua fortifikuri ?

Itaepoke la pano, kompreneble, esis la fundamentala nutrivo, komune konsumata da omna strati dil socio. La borgezi manjis blanka pano facita ek frumento, la nepekuniozi manjis sekalo- ed hordeo-pano e la rurani e la povri grosiera pano, galeti o pano nigra.

La legumi e la cereali singladie konsumata venis de multa gardeni, jacante sive interne dil urbo en la quartero Aujou, sive extere en la planajo dil rivero Célé o trans la hospitalo Santa Iakobus.

La granda partikulareso itatempe esas la tre difuzita uzado dil spici adportita, koncernante la plu multi, de la loki dil recenta krucmiliti (pipro, kariofili, jinjero, cinamo, safrano).

La karno esis tre kustumala e posiblesas havar ideo pri co kande

onu saveskas ke on povis kontar 26 buchisti en 1246 en ta civito. Ne nur mutonokarno e bovokarno prizezas ma anke la porkokarno de lokala origino, salizita prefere kam fresha.

La fishi esas ultree tre konsumata pro la multanombra dii sen karno dekretita dal Eklezio. Maxim ofte li konservesas salizita. Kande li esas fresha, li venas de la rivero Célé.

La vino esas la drinkajo maxim difuzita dop la aquo. Enbareligita on drinkis ol nur kande ol esis recenta

pro ke onu ne savis konservar ol. La Figeac-ani posedis multa viteyi sur la cirkondanta kolini e li drinkis lia vino mem se ol esis mala vinacho.

Onu ne preparas la repasti en koqueyo ma en la kameno dil precipua chambro, la vazaro

facesas ek arjento che la borgezi e pekunioza komercisti ed ek stano por la basaklasani od eventuale ligna eskudeli.

En tota Europa la urbi, ecepte kelka detali, vivis samamaniere.

XXX-XXX

Aktualeso (nutrivi)

Organizita tensi internaciona

Dum periodo di nur un yaro, la nutrivala preci augmentis enormamente ye 30%. Tamen ne esas indiji malgre la milito en Ukraina. La responsivi pri co esas la spekulanti qui ludas kun la kursi dil produkturi.

-Extrakturo de la jurnalono THE CONTINENT di Johannesburg

Egiptia importacas la precipua parto dil frumento quan ol konsumas. En 2011, la subita augmento dil preco di la pano kontributis eruptigar la manifesti qui fine faligis la guvernerio. Dum aprilo 2022, la autoritatozi responsiva por la

provizado koncerne la frumento kompris de ol 350 000 tuni po 450 dolari la tuno. Dum februaro, samayare, ica produkturo kustis 252 dolari.

Dum la intertempo, Rusia invadis Ukraina. Ita amba landi esas inter la

maxim granda produkteri cerealal dil mondo. La punisi ekonomial e la milito diminutigos lia stoki, ma altra landi intervenis e kultivas plu multa cereali, on deduktas do de co ke altra faktori acensigas la kurso dil cereali e di altra produkturi nutrival.

Segun la organizuro dil Unionita Nacioni por la nutrado e la agrokultivo (FAO), la nutrivala preci esas meznombro 30% plu alta nun kam en 2021. Li esas ye lia maxim alta nivelo depos ke ca organizuro komencis establisar statistiki, en 1990. La Programo alimentala mondal (PAM) ekspektas ke olua budjeto destinata por komprar nutrivi augmentos de 50% cayare.

DESREGULIZITA MERKATI – Se ja nur en west-Afrika, oportos previdar budjeto suplemental de 136 milion dolari singlayare. Lo esas la triesma krizo dil nutrivala preci dum periodo di dek-e-kin yari. La Banko mondala evaluas ke singla pluultigo ye un procento-punto en la nutrivala sektoro duktas dek milion personi plusa al extrema povreso.

Lo maxim mala esas ke la produkto mondala de nutrivi augmentis dum la sama periodo. Nun, esas 30% plusa cereali en la rezervaji mondala kam la necesa quanto por nutrar omna populi. Malgre la nestabileso politikal e la perturbi klimatal.

La kurso dil muelerio-frumento en Paris, qua esas la maxim granda merkato di grani en Europa, esas simptomala dil nuna konjunturo. En 2018, aproxime quarimo de la nutrivala kontrati esis spekulal. Ita cifro pose triopleskis por atingar tri quarimi.

Ita merkati posibligas al futura stoki vendesar quik de hodie. Kustumale,

agrokultivisto evaluas la volumino di sua rekoltajo lor la sezono-fino ; komercisto konvencionas komprar ol ye ula indikita preco. L'agrokultivisto lore rekompensesas por komprar dungo ed omno quon lu bezonas por produktar ca rekoltajo. Pose, lu livras la frumento. Ita serio de etapi prizentas tamen riskaji : la rekolti povas esar mala, militi povas eventuale eruptar, eceptale bona rekoltajo povas havar kom konsequantajo krulado dil preci.

Por jerar ica risiko, la komercisto povas vendar kontrato por la sama volumino de cereali sur la merkato ye pago-tempo. Lo esas en ta etapo ke la spekulanto intervenas : kolokanto povas pariar pri pluultigo dil preci de nun til la rekolto [pro la evoluciono dil meteorologio, pro indijo...] e komprar la propozita kontrato. Se la preco augmentas la kolokanto inkasos la difero.

Spekulado kontrolata posibligas al agrokultivisti ed a lia kompranti limitizar lia riskaji e presorgar lia revenui de la nepreviditaji e de la nestabilaji. Ma se la spekulado esas ecesanta, la artificala demando dal spekulanti povas instigar a pluultigo la preci dil kontrati ye pago-tempo, nedependante de la ofro e demando real. Pro ke la preci di ta kontrati utiligesas kom referopunto por la reala kurso dil frumento, la nutrivala preci subisas la efekto di co.

Depos la komenco dil XXIma yarcento, la kolokanti institucala quale la komercala pension-kapitali implikesis sur la merkati ye pago-

tempo pri prima materio, konsiderata kom protekto kontre la inflaciono. La preci dil kontrati ye pago-tempo esas [konseque] diktata dal arbitraji di ta organismi pri kolokado, olqui nule relatas a la fundamentalaji dil merkato.

Normale, la nutrivaro kompresas per supozar ke ol povas rivendesar kun profito. Tante plu esas nutrivaro, quante min ol kustas chere e quante min esas profito obtenar de ol. Konseque, la nutrivala preci evolucionas singlayare, nam la sterileso debata a sika vetero e la inundi alternas kun eceptala rekoltaji en la diversa regionj dil mondo. Kompense, ecesanta spekulado dal kolokanti, qui konsideras l'alimentado quale irg altra prima materio, chanjigas la donataji. L'ofro e la demando ne plus esas la precipua arbitranti dil preci. Depos dek-e-kino de yari, ica fenomeno kreis forta fluktuadi dil preci quankam la mondala disponeblaji esas stabila.

« **KAPTANTI** ». Inter januaro ed aprilo 2022, adminime 1,3 miliard dolari varsesis a du komercala kapitali di vari, jerata da « Teucrium ed Invesco ». Dum oktobro 2021, la jeranto di Teucrium responsiva pri la frumento redaktis sur la retsituo di ta entraprezeyo : « *Se la inflaciono dil nutrivala preci riskas havar negativa efekti sur la ekonomio mondal, la sagaca kolokanti povus ganar profito de tendenco al plualtigo dil preci.* »

Autoro di raporto pri la nutrivala preci publikigita dum la printempo 2022, la labor-grupo di Olivier De Schutter (specala raportisto di UN/ONU) pri la extrema povreso e la homala yuri, e kunprezidanto dil Grupo internaciana de experti koncernante la alimentala sistemi duriva (Ipes-Food) substrekizis ke « *la financala kaptanti qui parias pri la nutrivaro* » e « *ludas pri la preci dil nutrivi* » esas faktori ye l'origino dil flamifo di la preci.

Responde, Teucrium deklaris nur ke « *la fluxi di kolokado koncerne la prima materii posibligas, en perspektivo di min o plu longa tempo, provizuro (alimental) plu fidinda e gano di stabileso pri la duro* ». Invesco, koncerne lu, substrekizis la violento dil fenomeni meteorological por justifikar la fluktuado dil preci.

Dum la 4ma di mayo, la sisemesa edituro dil Raporto mondala pri la krizi alimental publikigesis, ol esas la kunjuntita laboro da plura organizuri inter qui esas la PAM. Lu konkluzas ke, en la demokratata Republiko di Kongolando, 21 milion personi inter habitantaro de 90 milion homi konsideresas kom subisante krizo alimental : li renuncas repasti ed utiligas lia tota sparaji por havar la posibleso durar manjar. En ta lando, 7 plusa milion personi esas en la kategorio nomizita « *urjanteso alimental* », t.e. ke li minacesas mortar pro hungro. La raporto judikas ke la plualtigo dil nutrivala preci plugravigos grande la hungro en la mondo dum la yaro

2022, precipue en nord-Nigeria, en

Burkina Faso, en Niger, en Kenia, en
la lando Sud-Sudan ed en Somalia.

(artiklo redaktita da Margot Gibbs, Thin Lei Win e Sipho Kings)

Rakonto

La feino dil rekolti

Rurano efektigis sua rekolto. Dum la tota dio lu penis, inklinata vers la sulo. Il esis tante povra ke il ne mem povis komprar falchilo. Tale, lo esis per siklo ke il tranchis la blonda spiki quin lu sternis en fasketi sur la varmega sulo.

Vespere ilu celis sua siklo, e riprenis ol dum la morga dio. Ma, ulamatine, malgre lua serchado, il ne plus trovis ol.

Chagrenita, il retrovenis adheme, kande il videskas survoye museto mimortinta. Il rekolias lu, e donas a lu kelka grani di qui il removas la brano.

Quik, yen la museto qua divenas bela yunino e qua dicas ad il :

« Me esas la feino dil rekolti ; tu salvis me, quon tu volas kom rekompenco ?

-Lore, bona feino, respondas la rurano, ridonez a me mea serpo.

-Ka to ne esas olta ? Elu demandas ad il. Ed el montras a lu ora siklo.

-No, la rurani ne rekoltas per ora sikli. La mea esis multe min bela.

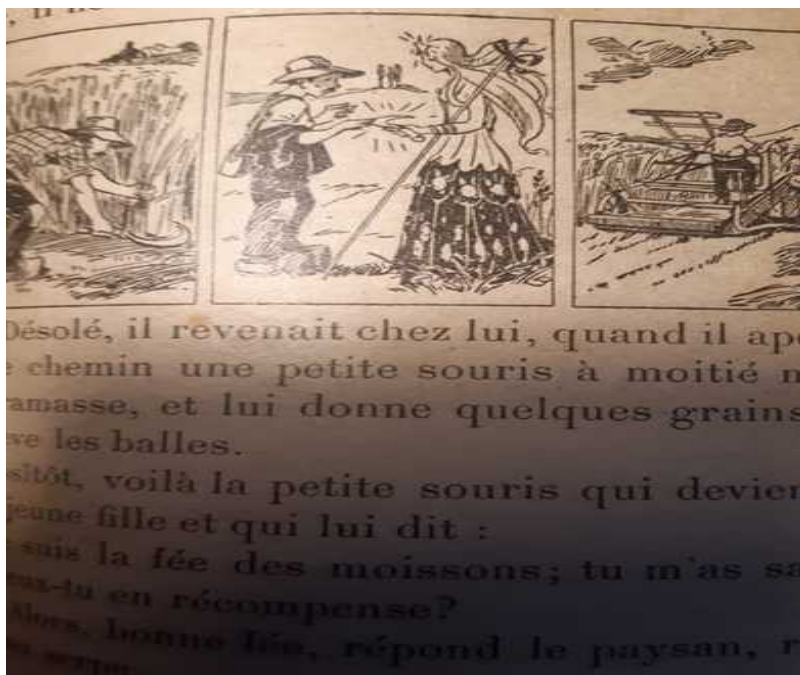
-Ka lo ne esas olta ? elu demandas ankore ad il. Ed el prizentas cafoye arjenta siklo.

-No, ol ne esas la mea.

-Do yen ol !

-Yes, dicas la rurano, lo esas vere olu. Me rikonocas olua bona lamo stala.

-Tu esas benigna e tu esas honesta, dicas la feino, e yen tua rekompenco. » El

donacas a lu la ora siklo
e la arjenta siklo,
forjetas la triesma aden
l'agro e desaparas.

En la loko ube la siklo
falas, aparas granda
falchomashino
mekanikal jungata per

du forta kavali.

La rurano acensas adsur la sidilo e ; Adavane ! Tak e tak ! tak e tak ! dum nur
un dio, la tota agro rekoltesas e la frumento pozata en garbi.« Me bone ganis
mea jornala salario, dicas la rurano a sua spozino. » E singlu venis admirar la
marveloza mashino ed askoltar ilua bel historio. xxx-xxx

DIVERSAJI

La Nordani surhavis vere kornoza kaski...ma ico esis dum la bronzo-epoko.

Ita splendida kasko bronza trovesis kun lua jemelo en 1942 en Vikso, tre proxim Kobenhavn, nutranta la anciena tezo pri la Vikingi havante kapovesti kornoza. Seriozega studiuro efektigita dal esquado di Helle Vandkilde, arkeologiisto dil Daniana universitato di Aarhus, montras ke fakte ita specimeno enterigesis cirkum 900 a.K. Do, tre longatempe ante la prodaji da Harald havante bela hararo, Rollon la Marchanto e pluse Erik havante sangoza hakilo.

La korni e la okuli sugestanta ke li esas olti di rapt-ucelo esus fakte sunala simboli qui supozigas esir influo veninta de Mez-Oriento, forsan propagita dal Feniciani. La kasko, olim ornita per plumi e kresto ek kavalokrino, esis pura simbolo di autoritato - multe tro precoza por kombato.

CHINIANA TOMBO REVELAS KE SOLDATI SAKRIFIKESIS A LIA MASTRO

La aperto dil tombo di potenta sinioro Chiniana enterigita aproxime 3000 yari ante nun en la vicineso di Anyang (provinco Henan) rezervis surprizo al arkeologiisti. Ulte plura milit-chari, ol kontenis skeleti di kavali e precipue militisti surhavante chapeli ornita per tresi di konki, forsan li esis « volontarii » enterigita vivanta por honorizar lia mastro. Ica deskovraro konfirmas la praktiko dil sakrifiki ritual lor la tempo dil dinastio Shang (1570-1045 a.K.), t.e. la unesma qua vere dominacis Est-Chinia e di qua Anyang (450 km sude de Beijing) esis la chefurbo.

LA STATUO DI REJO LEOPOLD II DI BELGIA POVUS FUZESAR O TRANSFERESAR

Por « deskoloniigar » Bruxelles kom konsequantajo dil manifesti dal movado « Black Lives Matter » di 2020, komisitaro de historiisti ed arkitekti propozas

fuzar la statuo pri Leopold II, la tre kontroversata reĵo de Belgio, organizero de la konkasto kaj de la metodoza spoliado de Kongo de 1885 ĝis 1908. La bronzo de ĉi tiu monumento povus riĝi sub la formo de nova statuo vizanta memorigi la milionojn de viktimoj de sistemo tiel ĉeeste brutala de kiu la skopo estis antaŭ ĉio la produkto de kaŭĉuko. La dicita komitato proponas kiel alternativo ke ĉi tiu statuo translokiĝu al parko speciale aranĝita por ekvoki la nemulte gloriozan reverson de la entreprenoj de « civilizo » Belgio en Afriko.

LA UNESMA APOSTOLO LUKTANTA POR « SANA NUTRIVI »

Dum la fino de la XIXma jarcento, en Usono, la sektoro koncerne agrokultivon kaj nutradon submetitis al nula kontrolo, tio kio estis oportuna pro la proliferado de manĝaĵoj falsigitaj. La kafeo komponiĝis per cikorio al kiu aldonitis ligno aŭ cintra seĝpulvero ; la lakto miksis kun akvo, aligita pro kredo pro blankigi ĝin, pro cerbo de bovineto en la skopo ke ĝi estis spumiganta, pro ĝi pulveriziĝis pro formaldehido pro konservi ĝin ; la pipro produktiĝis per karbono kaj ŝelo de kokoso ; la konfitaĵo de fragoj estis jelevo de poma rete kolorigita ; kaj la farino miksis kun pulverigita petrolo... Ĝi estis en tiu konteksto ke Harvey Wiley, ĉefo de la laboratorio pri kemio ĉe la ministerio de Agrokultivo, rezolis interveni. Ĝi enduktas programon pro serĉado de fraŭdoj en la nutrivi kaj la trinkaĵoj. Pro, en 1901, ĝi formigas grupojn de probantoj volontale akceptante ĝi nur nutrivon industriala. Ĝi maladekas ! Havante solida bazo pro ĉi tiu konstato, Wiley fagas multajn konferencojn kie ĝi ekspozas siajn rezultojn, atencigas ĵurnalistojn kaj federas sin al militantoj kiuj, kvale ĝi, luktas pro obteno de regularizado. Ĝi konsideriĝas kiel « enemiko de libera entrepreno » de la industriistoj, ma ĝi susteniĝas de la publika opinio, ĝi vidas ĝia ago sukcesi dum la 30a de junio 1906 pro la signado de unu de la unesmaj leĝoj pro protekti la konsumantojn : la *Pure Food and Drug Act* (federale lego pri la alimentala kaj medikamentala produktado), de kiu la skopo estis « impedi la produktojn, la vendo kaj la transporton de nutrivi, de variaj kaj de alkoholaĵoj denaturitaj aŭ surhavigantaj trompantaj etiketojn ».

JAMES BOND KONTRE D-RO NO

La nasko de mito

En 1962, ĉi tiu sekreta agento savigas unesmafoje sian identecon pro la kinema ludoj : « Bond, James Bond ». Repliko mial kiu inauguras unu de la maksimumaj

populara cikli romanal dil agofilmi. La suceso tamen ne esas de ante garantiata...

Onu ne povas ekvokar James Bond sen aludar lua « patro », nome la Angla skriptisto Ian Fleming. Pro ke il esas elegantulo, audacoza temeraro e granda seduktero, lore ica homulo donis al protagonisto sua propra traiti, inkluzite la inklineso ad alkoholo ed a sigareti ! Mem plu bone, il donos vivo a Bond per sua propra experienci, komencante per la Duesma Mondomilito.

Il edukesis en la maxim bona klaso social ed esis tam dotata pri armi kam pri lingui – il dominacas perfekte la Franca e la Germana – Fleming laboreskas en 1939 por la informoservi di la Royal Navy. Tale il havas l'okazono amikeskar kun Wilfred Dunderdale, spionanto dil MI6, sempre tendencante konfidar su pos kelka glasedi de Skotiana wiskio, od anke Dusan Popov, duopla agento Serbiana e famoza dandio. Ici esas personi qui furnisas anekdoti e prodaji posibligante a Fleming establisar la fundo di sua

spionado-romani. Ma oportas nomizar lua heroo. Lo esos James Bond. Ico es homajo dal auctoro, qua esas granda interesato pri ornitologio, al papo di ca ciencofako, nome la Usano James Bond ! E yen amuzanta detalo, la dicita Bond nulatempe postulis de Fleming irga kontrato, nek mem pekuniala kompenso. Kambie – e kun humuro tote Britanian – la roman-auctoro ofras a Bond utiligar suafoye Fleming, t.e. ilua familia nomo, quale lu volos !

En 1953, publikigesas la unesma romano encenigante James Bond, nome **Casino Royale**. La suceso esas tante granda ke tri riedituri bezonesos por satisfacar la demandi. La rakonti di 007 esas balde inter la maxim bone vendita libri (100 milion exempleri vendita til hodie). En 1961, lor la publikigo dil okesma verko, **Operaco Tondro**, James Bond esas ja importanta persono di la Britaniana literaturo, kun lua propra desegnita bendi en la diala jurnalo **Daily Express** e famozi qui prizas lu, tale prezidanto Kennedy, qua revelis al revuo **Life** ke **Bona Kisi de Rusia** esis un de lua preferata romani.

POKE KONOCATA FILMIFISTO KANADANA

Quale omna sucesaji literatural, la serii pri **James Bond** interesas baldege la cinema, olqua sempre serchas nova universi, nova heroi... Fleming do kontaktesas dal maxim granda filmeyi. Stranje, il refuzas lia ofri, mem jeneroza, por cedar en 1960 la adaptado-yuri a Harry Saltzman, Kanadana filmifisto tam modesta kam poke konocata. En la

Hollywoodana klubi esas vera konsterno: quale Ian Fleming, kurtezata da omni, povis konvinkesar da ca viro qua facis nula filmo famoza? En la realeso lo esas la fakto ke Saltzman havas senpreca qualeso: il esis lu anke spionanto dum la milito ye la servo di Usa. Sendita a Paris en 1939, il esas en Alger dum la sequanta yaro, pose en London, en 1943, ube il renkontras Fleming! La du homuli konseque interkonocas. E lia interkonsento, en 1960, iras multe plu fore kam la komercala kontrato: lo esas la konsento di du sekreta agenti, rezolvinta utiligar lia savaji dil informo ye la servo di James Bond quan li volas distraktanta, ma realista.

Por donar a lu vivo, Saltzman asocias su ad olda profesionano di Hollywood, Albert R. Broccoli, qua havas solida experienco pri la kombato-filmi (**La reda beredi**) a qua adjuntesas tote aparta kapableso: olta savar facar multa kozi kun poka elementi. Ica qualeso esas tante plu necesa ke amba viri disponas nur modesta budjeto: 1 milion dolari. Ico esas tro mikra pekunio-quanto por spektigar che la skreni **Operaco Tondro**, olqua esas lia preferata rakonto dil aventuri di 007, ma suficante por adaptar **D-ro No**, di qua la cenaro esas min diversa, restriktita ad unika loko, nome la insulo Jamaika, ed havas nur poka ago-ceni kustoza.

Nekonocati sur la filmo-afisho

Oportas nun furnisar vizajo al agente di « Lua Gracioza Sinioreso » (rejo o rejino di Anglia NDLT). Amba produktori konsideras Cary Grant, James Mason, Richard

Burton...Nesucesoze. Lo esas dum ke il spektas filmajo signatita Walt Disney ke Broccoli deskovras la futura 007, Sean Connery. Pro ke til nun il havis nur duesmaranga roli, ca aktoro havas nulo friskema: alterne livristo, masonisto, vendisto de automobili o natado-docisto, il videsas che la skreno nur danke lua sportala aluro quan lu flegas per konsakrar su al korpala developo. Tale lua talento kom aktoro esas ankore nepruvata. Ne gravesas, Broccoli, seduktita per la eleganteso di ilua staturo, engajas lu sen hezitar.

La selekto dil persono reprezentanta Honey Rider, la partenerino di James Bond, esas same spontana: du semani ante la komenco dil filmifado, la necesa aktorino es ankore trovenda! Lo esas hazarde, dum ke li diskutas kun amiko, la komediisto John Derek, ke la cinematografisti deskovras Ursula Andress. Nome la dicita aktoro montris a li kelka fotografuri di elta qua esas lore sua spozino, elegante desvestizita. Mem sen renkontrir elu, Saltzman e Broccoli ofras ad el la concernata rolo. Ita-epoke, ca Suisiana belino konocesis nur danke kelka komedii Italiana. Ma elua korpo havante beleso simila ad olta di deino balayigas lia omna dubiti concernante elua apteso. Pri la infama D-ro No, di qua 007 mustas vanigar la funesta projeti, lu reprezentesos cafoye anke per nekonocatulo, la Kanadano Joseph Wiseman, pro ke la aktori komence previdita – Max von Sydov, pose Christopher Lee – refuzabis la propozo.

La filmifado komencas dum januaro 1962, en Jamaika. La dekoruro qua esas ta insulo esas tante prizata da Ian Fleming ke il kompras ibe duesma rezideyo luxoz, olqua

situas inter plantacii de sukrokani e vilaji di peskeri ed ico reprezentas por lu perfekta exotikeso! Cetere lo esas tre proxime, sur la plajo Crab Key, ke ca skriptisto konsilas al esquado filmifar la mitala ceno ube aparas Honey Rider ekirante la aquo, apene vestizita per blanka bikinio*. Ita instantly konsakros Ursula Andress kom internaciona stelino e havos kom rezultajo ke la plajo rinomizesos « James Bond Beach ». La sexuala sedukto di ta aktorino cetere perturbis lua unesma spektanti, nome la esquado dil filmo. Ante laboreskar ca yunino mustis subisar kompleta fardizo por semblaresar brunigita. Singlamatine, dum ke el esis nuda, el piktigis a su la korpo, lore on frapis an la pordo... « Singla kin

minuti, el memoras, helpanto – nultempe la sama – anuncis « Yen la dejuneto ! » Tale on finis la matino kun adminime duadek dishopleti... »

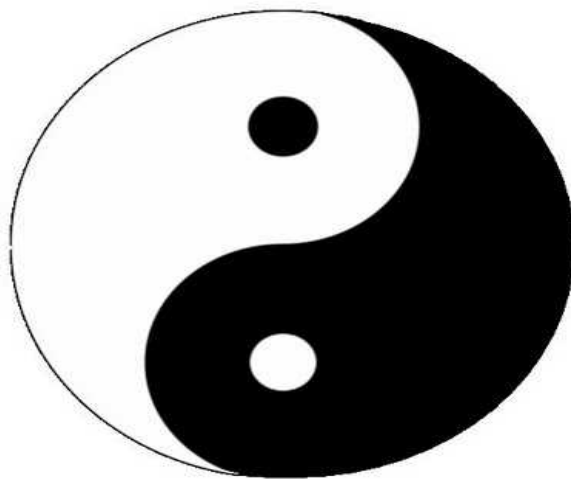
Quik de lua publikigo, en 1962, la filmo **James Bond kontre D-ro No** genitas entuziasmo, per enregistra 4 milion viziteri en Francia e preske 60 milion dolari kom ricevaji tra la tota mondo. La kariero di Sean Connery – qua ankore enkarnigos dum sis foyi la agente 007 – esis definitive impulsata. Ursula Andress eniris la panteono dil sexuala simboli di la cinemo. Pri **James Bond** il esis divenonta un de la komercala marki maxim populara di la historio, kun 25 filmi til nun.

(Artiklo da Paul Lapaque publikigita en LES VEILLEES DES CHAUMIERES)

TAO-TE-KING

Sequo duadek-e-nonesma

LXVIII

La bona duktanto di populo ne esas militema.

La bona kombatanto esas sen iraco.

La vinkero habila triumfas sen kombatar.

La bona manuaganto di homi restas dope.

Ico esas la forteso qua ne luktas

Ico esas la forteso apta instigar la homi.

Ico esas la polo qua atingas la cielo.

(Duro sequos)

Sioro Vento e Siorino Pluvo

Rezumo di lo preirinta : *Povra muelisto di qua la spozino esas malada e qua dronesas en mizero advokas sioro Vento. Ilta venas ed askoltas bonvolante la rurano. Pose sequas siorino Pluvo qua esas same bonvolanta. Ma balde la sinioro dil vilajo prenas omna sparaji de la*

muelisto. La muelisto obtenas magiala barelo de sioro Vento. Ma la sinioro dil vilajo audas parolar pri ol e volas prenar ol.

Kande Sinioro barono arivis al mueleyo, Jean-Pierre jus levesabis, e Claudine ne ja retrovenabis, nam ekirinte de-che la lakto-vendistino, el kurabis rakontar elua aventuro a sua vicinino la linjo-lavistino, a sua kunmatro la hakistino, ed a sua kuzino la gardistino di bovini.

-Jean-Pierre, la barono dicis, Sioro Vento, qua esas un de mea amiki, dicis a me hodie matine ke il donabis a tu mikra barelo arjenta en qua esas koqueyo magial. Ka tu bezonas manjar rostita dindi en dekadigita habiteyacho, kun vesti truizita e mobli vermoza ? Esus plu bona reparigar tua domacho da

masonisto e karpentisto, komprar varma vesti, robi por tua spozino, ed armori, linjaro, foteli por moblizar tua palio-domo. Vendez a me tua mikra koqueyo. Me donos a tu dekamil pundi, danke olqui tu povos konstruktar altra domo, aquirar agri, brutaro e kavali, e tu divenos richa proprietanto.

-Sinioro barono, respondis la muelisto, kande me spensabos mea dekamil pundi, posrestos nulo a me, kontre ke per mea mikra barelo, me povas nutresar dum mea tota vivo.

-Quale ! dicis la sinioro, kad ico nule valoras kande on posedas bona domo e kultivas agri ?

-Lo esas vera, replikis Jean-Pierre ; sulo bone produktanta plu valoras kam rostita hanyuni. Cetere, mea spozino reprimandis me pro ne demandir a sioro Vento dekamil pundi, e pro ke vu ofrez a me ta pekunio-quanto, me aceptas caambio.

-Bonege, dicis la barono ; tua spozino esas sagaca persono. Yen mil franki quin me adportis kun me ; me pagos a tu lo cetera du semani pos nun, e me quik skribos por tu la promiso pri co. Donez a ma tua arjenta barelo.

La muelisto donis la barelo, prenis la sako kontenanta mil franki, e, pro ke il ne savis lektar, il aceptis la skribita promiso di sua sinioro, sen konocar olua kontenajo. Pos ke la barono departabis kun la mikra barelo arjenta, babilema Claudine kurtatempo pose retrovenis. Jean-Pierre naracis ad el la belaambio quan il jus efektigabis. Quik el krieskis lamentinde ed arachis a su la hari.

-Ha ! santa Virgino, elu dicis, me havas kom spozulo viro qua lasas su trompar quale stultulo ! me esas

desfortunoza persono spozigir ca nehabilulo ! Lore rurano Jean-Pierre iraceskis terorigante.

-Kapricosa muliero, il dicis, ka tu ipsa ne reprochis a me ne demandir dekamil pundi a sioro Vento, vice ta mikra barelo ?

-Blaminda stultulo, respondis la spozino, kande me dicis ito, me ne ja savis to quon valoris ta marveloza barelo. Ka tu ne intelektas ke la naneti poslasis a ni vazaro e manjilaro ? Singladie li donabus a ni bona kulieri arjenta quin ni vendabus a laboristo pri juveli. Pro quo on deziras agri, domo e brutaro ? kad ico ne esas por manjar rostita hanyuni ? Pro ke ni havis li, ca rostita hanyuni, por quo on kurus por aquirar agri e brutaro ? L'agri forsan destruktesos per la grelo, e la brutaro mortos pro morbo ; kontre ke kun ca barelo ni esis certa indijar nulo. Sinioro barono trompis tu. Il ne konocas sioro Vento ; il mentiis per dicar ke il esas un de lua amiki, e forsan il ne pagos, du semano pos nun, la nonamil franki quin il promisis donar a tu.

Jean-Pierre komencis intelektar sua stultajo. Vice agnoskar lo, il iraceskis mem plu multe :

-Lo esas do per tua babilaji, lu dicis, ke sinioro barono saveskis mea sekretajo. Tu ekiris camatine por difuzar ca novajo en la tota vilajo.

Vice konfesar sua kulpo, Claudine duris mem plu multe plendar. El nomizis sua spozulo kom imbecilo ; Jean-Pierre nomizis sua spozino kom bestio-kadavro e li interdisputis tam multe kam li povis, quale agas la muelisti e la muelistini ; pos ico li pacigis, pro ke funde la muelisto esis bona spozulo, e la muelistino bona spozino.

V

To quon Claudine previdabis eventis. Pro ke la barono esis mastro dil magiala bareto il ne plus sorgis pri sua promiso. Kande la muelisto venis al kastelo prizar sua pagopromiso, on ekpulis ilu, per dicar ke il esis insolenta persono pro audacar demandar pekunio a sua sinioro. Jean-Pierre do recevis nur mil franki vice le dekamil quin on promisis a lu. Lua regreti e lua chagreni duopleskis kande il saveskis ke la marveloza barelo utiligesis singladie, en la manjochambro dil kastelo; por splendida dinei segun la nombro de

(Duro sequos)

NIA POEZIALA ANGULO

EXTAZO

Me stacis sol dum nokto steloz proxim l'ondo.
Nul nubo en cielo, sur maro nul seglo.
Mea vido regardis trans la real mondo,
E la boski, la monti, la tota Naturo
Semblis questionar en konfuza murmuro
L'ondi maral e la cielo.

E la steli orea, senfina legioni,
Per harmonii divers atestanta la kreo,
Dicis per inklinar sua faira kroni ;
L'ondi blu, quin guvern o haltigas nul gesto,
Dicis rikurvigante la spumo dil kresto :
« Es Sinioro, Sinioro Deo ! »

personi quin la barono deziris invitar. La sinioro ne plus bezonis koquisto, ed il desengajis sua skuristi. La naneti singlafoye adportis nova tablotuki, same kam la pladi, la dishi e l'arjentajaro. Quankam il esis avarega, sinioro barono regalis ofte sua amiki por havar, pos la dineo, tante precoza restaji, e balde il amasigis tanta kulieri e forketi ke il ne plus savis quale utiligar oli. Jean-Pierre juris ke il nulatempe itere igus su trompar per la ofri di sua sinioro, e Claudine promisis ne plus konfidar sekretaji a sua babilera amikini. Desfortunoze ita saja rezolvi ne reparis la pasinta stultaji.

HOMEROS

L' ILIADO

Rezumo di lo preirinta:.. *Pos ke lua fratulo Ménélaos vundesis, reĵo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. Eventas ke Hektôr defias la Akhaiani e Menelaos volas luktar kontre il, ma lua kompanuli impedas lu aceptar ica kombato quan li opinionas esar tro riskoza por Menelaos. Ma fine Aias ed Hektor rezolvas interafrontar. Tamen, la kombato cesas instantale pro ke nulu povas esar vinkanto. La kombati pluduras e Zevs intervenas favore al Troiani. La rezultajo esas necerta. La reĵo dil Dei esas tre deskontenta pro eventuala revolto da Hèrè ed Athènè ed intencas reaktar severe. Il donas avantajo al Troiani. Pose la Akhaiani debatas pri la rezultanta situaciono e li fine rezolvas irar adche la heroulo Akhillevs. Ca granda militisto donas kordiale la bonveno a li en sua hemo e li negocias tre oportuna kondicioni por ilu en la skopo instigar il itere partoprenar la kombati favore al Akhaiani. Ma la heroulo esas tre nedezirema askoltar la propozi facita ad il. Ito produktas granda aflikteso che lua samgentani. Olda militisto pregas Akhillevs rikonciliesar kun lua kompanuli.*

Me memoras antiqua historio. Certe, ol ne esas recenta. Mea amiki, me

dicos ol a vi. La Kurèti kombatis la militema Aitôliani, cirkum la urbo

Kalidôn ; e la Kurèti volis devastar olu. Ed Artémis havante ora sidilo atraktis ta kalamitato a la Aitôliani, pro ke el esis iracoza pri la fakto ke Oineus ne ofrabis ad el premici en sua fertila prati. Omna Dei juabis pro ilua hekatombi ; ma, obliviema o neprudenta, il ne ofrabis sakrifikaji al filiino di la magna Zevs, to quo produktis bitra malaji ; nam en sua iraco, la deala Raso qua joyas pri elua flechi genitis sovaja apro havante blanka dentegi, qua efektigis nekontebla nombro de malaji, devastis la agri di Oineus ed extirpis grand arbori kun radiki e flori. E la filiulo di Oineus, Méléagros, ocidis ca apro, pos advokir del vicin urbi, chasisti ed hundi. Ed ita neamansita bestio ne domtesis da poka chasisti, e lu acendigis plura de li adsur la funerala rogo. Ma Artémis ecitis la deskonkordo e la milito inter la Kurèti e la grandanma Aitôliani, pro la kapo dil apro e di lua herisita felo. Tam longatempe kam Méléagros kara ad Arès kombatis, la Kurèti, desvinkinta, ne povis restar exter lia muri ; ma la iraco, qua perturbas la mento mem dil maxim saja, invadis l'anmo di Méléagros ; ed, iracoza en sua kordio kontre sua matro Althaiè, il duris esar neaktiva apud sua legitima spozino, la bela Kléopatrè, filiino dil virgino Marpissè Evénide e di Idaios, ilqua esis la maxim brava de la homi esante lore sur la Tero. Ed ilta tensabis sua arko kontre rejo Phoibos Apollôn, pro la bela nimfo Marpissè. E la veneracinda genitori di Kléopatrè surnomizabis el Alkyonè, pro ke la matro di Alkyon jemisabis bitre kande l'Arkisto Phoibos Apollôn raptis el. E Méléagros restis apud Kléopatrè, mantenante ardoroza iraco en ilua kordio, pro la impreki di ilua matro

qua suplikis, jemisante, la Dei venjar la fratala mortigo. E genupozante, la mammo aquizita per la lakrimi, frapante per sua manui la nutranta tero, el adjuris Aidès e la kruela Perséphonéia donar la morto a sua filiulo Méléagros. Ed Erinnys havante nepacigebla anmo, qua vagas dum la nokto, audis elu de la fundo dil Erébos. E la Kurèti precipitis su, furianta ed iracoza, kontre la pordi dil urbo, e li shokis la turmi. E la oldi Aitôliana suplikis Méléagros ; e li sendis ad ilu la sakra sakrifikanti dil Dei, por ke il ekirez e sokursez sua samgentani. E li ofris a lu richega donaco, per dicar a lu selektar la maxim fertila e maxim bela domeno dil fortuneza Kalydôn, vasta ye kinadek agromezuri, konsistente duime ek viteyi e duime ek plugebla sulo. E la olda kavalriano Oineus suplikis il, stacante sur la alta solio dil chambro mariajal e frapante la masiva pordi. Ed ilua fratini ed ilua veneracinda matro suplikis lu anke ; ma il nule askoltis eli, neanke lua maxim kara kompanuli, e li ne povis pacigar ilua kordio. Ma ja la Kurèti skalacensis la turmi, incendiis l'urbo e proximeskis al mariajala chambro. Lore, la bela yunino suplikis ilu suafoye, ed el memorigis a lu la kalamitati qui presegas la habitanti di urbo asalte kaptita : la ocidita viri, la domi cindrigita, la yuneti e la yunini forduktita. E fine ilua anmo shanceligesis per la deskripto di ta desfortunaji. Ed il staceskis, metis sua brilanta armi, ed il ajornis la lasta dio dil Aitôliani, nam il renunciabis esar iracoza. E li ne ofris ad ilu multanombra e richa donacaji, e tamen il salvis li tale. Ma ne pensez pri ta kozi, ho amiko, e ke ula kontrea Deo ne instigez tu agar same. Lo esus plu shaminda a tu

sokursar la navi erste kande oli brulos. Venez ! voluntez recevar ca donacaji, e la Akhaiani honorizos tu quale ula Deo. Se tu kombatus, plu tarde sen aceptar ca donacaji, tu esus min honorizita, mem se tu retropulsus la danjero fore de la navi.

Ed Akhillevs havanta rapida pedi respondis a lu :

-Ho Phoinix, deala e veneracinda patro, me nule bezonas honorumi. Me ja suficante honorizesas per la volo da Zevs qua retenas me apud mea navi havante kurvigita pupi, e me esos tale tam longatempes kam esos vivo-suflo en mea pektoro e ke mea genui povos movar.

(Duro sequos)

TILL STRIGOSPEGULO

La duadek-e-okesma rakonto

Dicas, quale Strigospegul' en Praha en Bohemia che la alta skolo diskutas kun la studenti e bone sukcesas.

Seque Strigospegul' migris aden Bohemia a Praha, kande ilu livis Marburg. Ed itaepoke lojis en ta loko ankore bona Kristani, ed ico esis ante la tempo, kande Wyclif di Anglia facis en Bohemia la herezio, qua esis plu multe difuzita da Johan Hus, ed ibe il sembligis esar granda maestro por respondo a granda questionis, quin kustumale altra maestri ne savas klarigar o priresponder. Icon lu skribigis sur papera folii ed afishis oli sur la pordegi dil kirki ed a diversa loki. Ico chagrenigis la rektoro. La kolegi, doktori ed oficisti esis en mala relato kun la tota universitato. E li kunvenis por interkonsilar, quale li prizentez

questioni a Strigospegul', quin il ne savus respondizar. Se ilu lore falius, li povus ridindigar il sen tro multa jeno por li ipsa e shamigar ilu. Ed ico esis inter li tale konsentata e decidata, e li interkonkordis ed aranjis ico tale, ke la rektoro pronuncez la questiono. E per lia bedelo li savigis a Strigospegul', ke il aparez dum sequanta dio pour la questioni e demandi, olquin ilta mem donis kom skribita, e ke il respondez koram la tota universitato por ke lu tale esus pruvota e lua arto trovata kom fidinda. Altre lo ne esos permisita a lu venar. Ad ito Strigospegul' respondis yene:" Dicez a tua siori, ke me intencas agar segun ico e me esperas ankore sucesar kom pia homulo, quale me sempre agis."

Dum la sequanta dio omna doktori e kleriki kunvenis. Lore anke Strigospegul' venis e kunvenigis kun su sua mastro e kelka altra urbani e kelka brava kompanuli, pro eventual atento, quan forsan la studenti agus kontre ilu. E kande il nun venis a lia kunveno, lore li imperis a lu irar adsupre sur la katedro ed imperis a lu respondizar la questioni, quin onu prizentos ad ilu. E la unesma questiono quan la rektoro facis ad ilu,

esis, ke lu dicez e pruvez per lo vera, quanta litri ek aquo esas en la maro. Se il ne povos solvar e responder la question, li kondamnos ilu e punisos lu kom nesavanta adverso dil arto. A ca questiono il respondis habile: Eminentia sioro rektoro, imperez haltar al altra aqui, qui fluas de omna direcioni aden la maro, lore me mezuros por vi, pruvos e dicos la vereso pri to, ed esos ito facile facebla." A la rektoro esis neposibla haltigar la aqui, e konseque il renunciis pri to e sparis a lu la mezurado. E la rektoro stacis ibe shamozigita e facis sua altra questiono e parolis: "Dicez a me, quanta dii pasis depos la tempi di Adamo til la nuna dio?" Ilu respondis koncize: "Nur sep dii, e kande ico finas, sep altra dii komencas. Ico duos til la fino di la mondo." La rektoro parolis a lu: "La triesma questiono! Quik dicez a me, quale od a quo tenesas la mezo dil mondo?" Strigospegul' respondis: "To esas exakte hike. Ita loko stacas exakte en la mezo dil mondo. E ke lo esas vera povas konstatesar, mezurez ico per kordo, e se mankas nur palioppeceto, lore me esez nejusta." La rektoro prefere kam mezurar ico, sparis la questiono a Strigospegul'. Lore, tote iracoza, il facis la quaresma questiono a Strigospegul' e dicis: "Nu, dicez, quanta disto esas de la tero til la cielo?" Strigospegul' respondis: "Ico esas proxim de hike. Kande on parolas o vokas en la cielo, lore on povas hike infre certe audar. Vi irez adsupre, lore me hike infre deslaute vokos, iton vi en la cielo audos. E se vi ne audos to, lore me esez itere nejusta." La rektoro konsentis kun ilu e facis la kinesma questiono, quante larja esas la cielo, Strigospegul' quik respondis a lu e parolis: "Ol esas larja ye mil klafti ed alta ye mil ulni. Me ne povus erorar pri to. Se vi ne volas kredar mea aserto, deprenez suno, luno ed omna astri ek la cielo e mezure kontrolez to. Tale vi trovos ke me esas justa, quankam vi ne koncesos ico volute.

Quon ili dicez? Strigospegul' esis pri omno tro prudenta, ed omni devis koncesar ad ilu, ke il esas justa, e li ne vartis longatempes, kande il supereskis la kleriki per ruzoza habilesos. Lore il timis, ke li donez ad ilu ulo por drinkar, qua esus domajiva ad ilu. Tale il departis de la loko e migris adfore ed iris al Espervadejo.

(Duro sequos)

Arkitekturo ekologia

KONSTRUKTO / *Ita tradicionala tekniko qua igas la domi rezistanta al insekti ed a la humideso sen kemiala produkturi ridivenas segunmoda sur la Japoniana arkipelago.*

Domo altramaniere ek ter-paliajo e brulita ligno

Kun shalmo acendata enmanue, Masami Takahashi preparas su flamozigar planko ek querkoligno pozata avan ilu.

Pos aproxime duadeko de minuti dum olqui il incendias la planko omnalatere, il genupozas por observar la rezultajo. La planko, parte karbonigita, semblas konvenar a lu. Il aquizas ol per kelka guti de aquo por haltigar la kombusto.

Masami Takahashi esas arkitekto en suburbo di Tokio e divenis specalisto koncernante ta tekniko pri tradicionala konstrukto, nomizita Sugi ban, Japoniane, o brulita ligno en la L.I. di la Delegaciono, depos 15 yari.

PLU REZISTIVA LIGNO

« Danke ca tekniko, la ligno rezistas al termity ed al cetera insekti, ma anke a la humideso. Do, ne esas necesa traktar ol kun kemiala produkturi », explikas la dicita arkitekto habitanta en suburbo di Tokio.

Por ke la karbonigo esez sucesoza e protektez efikive la ligno, oportas brular la planki sur 3 til 5 milimetri de denseso, ed obtenar efekto di « tortugo-skali ».

« Kande on bruleskas la ligno, lu divenas quik nigra, ma oportas ne haltar. Se onu ne brulas la planko suficante en profundeso, la efekto di karbonigo efacesos dum la unesma pluvo eventanta pose e la ligno ne esos protektata ».

La planki, plu tarde, utiligesos kom plakizo dil infra parto di la domi. *« Koncernante la supra parto, me utiligas terpaliajo. Lua koloro blanka kontrastas perfektamente kun la nigro di la planki. Ico produktas rezultajo tre estetikal »*, detaligas Masami Takahashi qua konstruktis kinadeko de domi ek brulita ligno.

VOKESO EKOLOGIAL

Ita konstrukto-tekniko tradicional, naskinta plura yarcenti ante nun, ridivenas segunmoda, precipue che la yuna generacioni. *« Mea klienti deziras ulo natural, bona por la sanesala stando, sen kemiala traktado. Kom konsequantajo dil globaligo, la homi volas sempre plu proximeskar a lo lokala. Ito explikas ta retroirado a la tradicionala tekniki »*, la arkitekto asertas.

Tendenco qua, segun Masami Takahashi, iras inverse de la Japoniana arkitekturo di la recenta yardeki, *« La homi deziras mantenar lia domo en perspektivo di longa tempo e transmisar ol a lia filii. Lastatempe, la arkitekturo esis prefere efemera, ol ne havis vokeso durar dum longa tempo. La brulita ligno, la terpaliajoe la teguli esas rezistiva materiaji, qui ne domajesos pos min o plu longa tempo. »*

Ica tekniko komencas anke exportacesar exter la insularo Japonian, precipue en Francia ube arkitekti iniciis la konstrukto ek brulita ligno, quale la laborogrupo Nigrajo di ligno.

(Artiklo interretal da Clémence Leleu)

Proverbi:

A ta omni cedas, qua oron posedas.

Nula ofico sen benefico.

Gasto sen avizo agreabla surprizo.

A kuko e kaso venas joye amaso.

Falas mielo ne del cielo.

La frapera spiriti

La fluvio Seine atingas konstante la maro quik kande ol penetras en Alta-Normandia. Severa klifi blanka e verda prati partigas su olua rivi. La valo qua duktas ol esas sur la voyo dil abadeyi. Jumièges vidigas sua ruinaji meze di juveluyo de verdajo. Preske advale, Saint-Wandrille celesas dop alta muri.

Olim, onu kredis forte ke la sorcarto existas en ita parto dil kantono Caux. On savis ke la sorcisti posedas la cienco di Satano. Onu desfidis certena mutongardisti qui rekursis al nigra magio ed a la revelaji tenebroza dil magiolibri. Kande mala sorcajo jetesis adsur persono, onu dicis ke developesos en lua intimajo, tilmorte, multeso de venenoz animala. En la cirkumajo di Jumièges, por remediar la morbi di animala produktita da sorci, la rurani praktikis bone deskriptita rituaro. Lor la dio di Santa-loannes, ante la sunlevo, oportis irar nudapepe por kolar fasko de sekalo, dum evitar precipue videsar da irgu. Tale, kande animalo maladeskis o ne plus furnisis lakto, lua proprietanto fricionis sur la korpo di ta animalo la fasko de sekalo, olqua esis objekto di lua omna presorgi e recitis quik pose la evangelio, di santa loannes en la Latina, *etiam** (mem) se lu ne komprenis irga vorto de ol.

Se on kredabus oldino qua vivis en retreto en granda domo dil kantono Caux, meze di elua memoraji e di elua kati, ye dek-e-kino de kilometri di Jumièges, oportas ankore atencar la malefikanta spiriti.

Dum la 3ma di marto 1978, el hastis raportar a la Jendarmaro, la stranja fenomeni qui eventabis en sua lojeyo. La senanma objekti tale la mobli, vazaro e ceteri, diplasesis sola e sen helpo, lor la unesma sejourno di elua nepotulo Bertrand, kelka dii antee. El adjuntis ad ico ke el havis la certeso ke la yunuleto esis responsiva por ca tumulto. El dicis pluse ke Bertrand, evanta sis yari, havis desagrebla karaktero ; ke il kriis o ploris senmotive e ke il havis maligna plezuro per pedofrapar la moblaro, same kam ruptar la kozeti e tormentar la kati! Segun elu, la tabli, la stuli e la komodi moveskabis por probar pavorigar la bubo, quale por defensar su! La granda fotelo di elua salono mem glitabis sur la parqueto, renkontre ad ilu, minacanta... El precizigis ke omno esabis kalma dum la dormo di ca bubacho. Ma, quik de ilua veko, la kalamitato ristartabis. Dum ke il manjis sua dejuneto en la koqueyo, la padeli e la kasroli agitesabis per tremado qua cesis erste kande la mikra monstro livis ca loko.

Nekredeble! La jendarmi dicis e li konsideris la avino kom fola. Por finir konversado qua havis odoracho infernal, li promisis ad elu vizitar el, quik kande el acceptus itere sua nepotulo.

Du monati pose, la nejentila bubacho pasis semanofino che lua avino. La jendarmi venis sur la loki di ta supernatura evento. Dum ke li esis prezenta, nul objekto movesis. Li inspektis la domo e ne konstatis ulo nenormala. Bertrand semblis esar kalma. Tamen, li notis la atesto dil avino e questionis la yuneto qua, evidente, ne komprenis to quon on dicis a lu. La jendarmi konkluzis de to ke la oldino inventis ca rakonto por ne plus gardar sua nepotulo. Koncernante

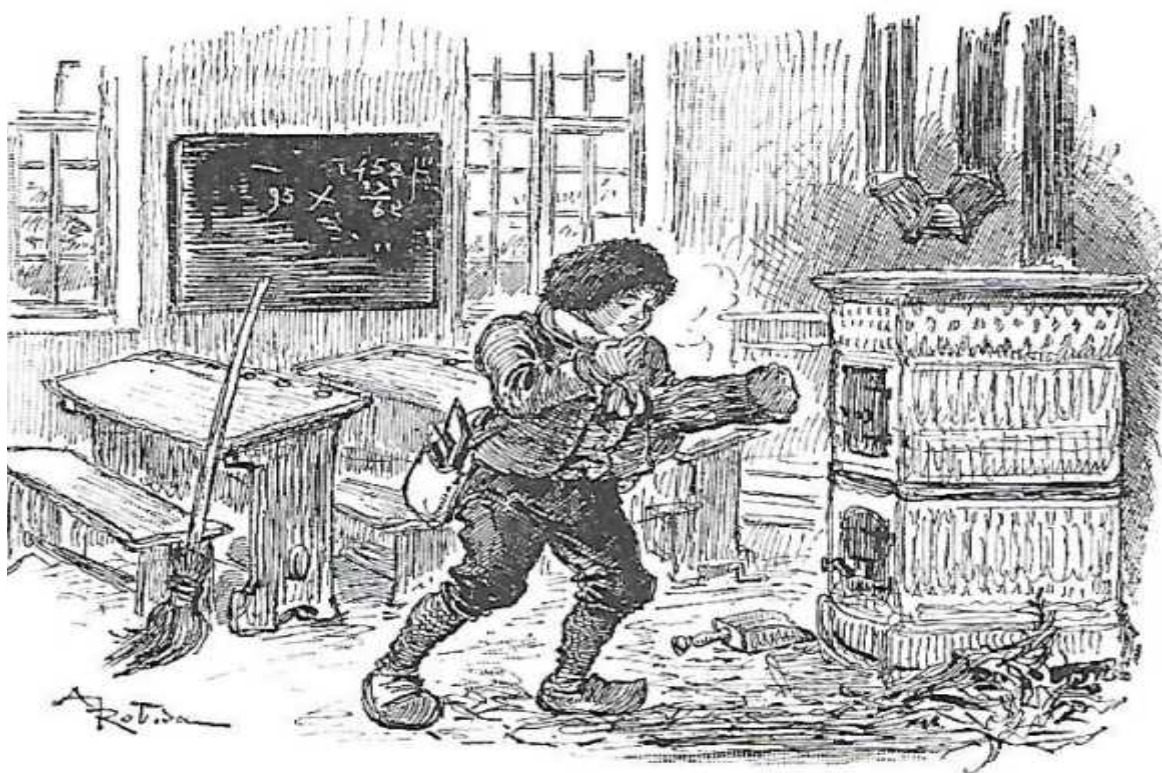
la sacerdote dil vilajo, il parolis pri frapera spiriti qui povis manifestesar koram persono dotata per povi externorma.

Depos ta epoko, la genitori di Bertrand konsideras altramaniere lia filiulo.

(Segun la libro da Jean-Paul LEFEBVRE-FILLEAU *Mystères en Normandie*)

Skolo di olim

Singlamatine quik del auroro, mea patro vekigis me. Mea gefrati ankore dormis; me vestizis me sen facar bruiso, e me ekiris kun mea saketo, havante la pedi en mea ligno-shui, dika boneto di charoduktisto sur la oreli, e mea lenio sub la brakio. Esis kolda lor la komenco dil vintro; me klozis bone la pordo e me departis dum suflar vers mea fingri.

Me arivis preske sempre ante la ceteri: me eniris la skolo-chambro ankore vakua, me pozis mea lenio e mea ligno-shui apud la furnelo por sikigar oli. En mea memoro omno esas ankore hike sub mea okuli: la trabi blankigita per kalko, la intersucedanta benki, la granda tabelo nigra an la muro, inter amba fenestri; tote funde la tablo di nia instruktisto, sur mikra estrado. Singlu mustis balayar suafoye, ma me komencis dum vartar le cetera.

(Segun Erckmann-Chatrian)

MEA GEAVI

Ta qua povas laborar esas suficante richa

Kande me retroiras tre fore aden mea memoraji, me vidas mea avulo e mea avino stacinte ante la jorno, irante singlu ye sua latero, vers diversa taski.

Avino esis tre habila ed anke la avulo

Lo esas mea avineto qua facis pano e koquis; elu filifis, sutis, trikotis, netigis e repasis kun la habilesa manual di feino.

Ed oportas kredar ke mea kandida avulo anke esis habila, nam por fabrikar skalo, reparar barelo o kuvo, ajustigar vitro-karelo, il efektigis la laboro ipsa.

Li do vivis komfortoze sen pekunio; lia

superfluaĵo adportesis che mea onkli e che mea patro, kom korbi de frukti, kom vabi de mielo o kom salizita fromaji, e nulatempe mendikero frapis an lia pordo sen recevar peco de pano.

(Segun E. About *Le Roman d'un brave Homme*)

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : [En 1943, gespozi iras a la hemo di oldega mortanta onklulo qua naracas a li sua stranjega vivo La yuna gespozi admiras la sereneso dil adepti di la antiqua kulto druidala, di qua la onklo esas membro, opoze al transpaso di un de li. Pose, li promenadas en foresto e renkontras stranja persono. Plu tarde, li retrovenas al chambro di lia onklulo qua volas dicar importanta kozi a li. Pro ke il indijas forteso, il instigas sua nevulo lektar kayero redaktita da il. La dicita nevulo informesas pri la renkontro di lua onklo kun la

futura Napoléon III e pri la preparo dil eskapo sucesoza da ca princo de lua karcero, same kam pri la neprevidita mariajo di ca onklo. Ma il subite invitesas adirar la chambro di lua transpasonta onklulo ed kun lua spozino lu asistas la departo di lua oldega parento same kam la funero.]

-Me suflos oli a vu...Skribez :

Obedieme, sur mea poshokayero, me enskribis apud la literi di mea nomo la cifri diktata dal oldulo, ed atribuis lia koeficiento.

B = 2x7 = 14	F = 8x7 = 56
O 7x6 = 42	U 6x6 = 36
U 6x5 = 30	T 4x5 = 20
C 2x4 = 8	A 1x4 = 4
H 8x3 = 24	I 1x3 = 3
E 5x2 = 10	E 5x2 = 10
T 4x1 = 1	S 3x1 = 3

—	—
132	132

-La sama nombro kam FUTAIES! klameskis Lucienne.

-E quon signifikas vua nomo?

-Bouchet esas bosketo; ula loki en Francia nomizesas ankore “Le Bouchet”.

-Lo esas omno quon me volis dicigar da vu. Vu konstatas ke Futaies e Bouchet povas tradukesar per Bod Koad o buketo de arbori (bosketo), same kam lia literi tradukesas per la sama nombro 132.

Morge do, lo esas vu qua “respondos” lor la funerala ceremonio di vua preonklulo!

Nun, ni retroirez apud il!

CHAPITRO XVI

La cielo, splendide blua til nun, obskureskis per pezoza nubi, dum ta lundio, qua esis la dio selektita por la funero di nia preonklulo.

Patro Jean, mastro dil rituaro, rezolvabis ke la ceremonio eventus

matine, ye 9 kloki, en la skopo evitar pluvo minacanta dum ta dio.

En la obskura chambro, ube la blanka makulo dil rigida kadavro di la transpasinto, sidanta en lua fotelo, havis fantomatra aspekto, penetris unope, vestizita blanke e kun kapo kovrita per velo irante til la shultri, Patri Jean, André, Mathieu, Charles e Jacques, pose Jeanne, Denise e Geneviève.

Nia kuzino Hermance donis la bonveno a li.

El vere oldeskis, dum ita kelka dii, ca kompatinda muliero, ed haveskis aluro dorso-kurva qua kontrastigis kun la manieri kelke imperema quin ni konstatabis lor nia arivo.

La ok membri dil druidala kolegio : kin olduli e tri yunini, inklinis su avan la transpasinto, quale por demander a lu la permiso forduktar ilu.

Per signo di Patro Jean, la mulieri – la druidini – kovris per blanka velo la vizajo dil mortinto.

Philippe e Courier atachis du bastoni al brakii dil fotelo e la procesiono formacesis: la ok membri dil kolegio duktis la eskorto, dop Patro André portante ulaspeca skultita kroso. Dope esis la porteri a qui me invitesis juntesar, same kam nova arivinto qua prizentis su ipsa: Jean-Baptiste Champion, dicita Francoeur le Poitevin, maestro tektisto.

Hermance e Lucienne sequis ta funerala porto-stulo. Dop eli amba venis l'asistantaro, plu grandanombra kam me vidis ol lor la predio dum la oficio.

La ok gedruidi psalmodiis per kin noti kantileno qua semblis esar en Kelta linguo, nam me komprenis nula vorto de ol.

Tre lente – ye la pazo di okadekyara oldi -, ni suriris la famoza voyeto cirkumturnante la “Pierre aux Lapins” (Petro dil Kunikli) vers la tombo di Hû Gadarn, an qua ni cirkummarchis ante

haltar avan la profunda foso, masonita per sika petri, - da qua? – en la bordumo dil mikra senarboreyo.

La ok oficianti haltis e grupeskis por pregar sub la giganta dolmeno, opoze al tombo.

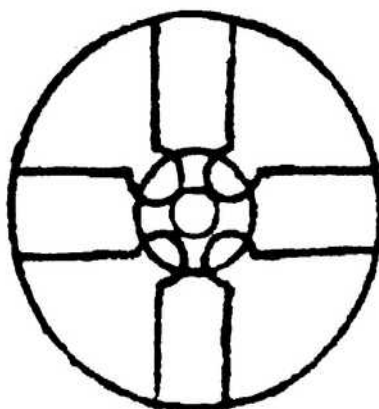
La resono dil pregi pronuncata sub la kruda monumento esis impresante forta, e la febla voco di Patro Jean – emocigita quankam il negis co, kontraste obtenis sonkoloro extraordinara.

L'asistantaro formacesis kom cirklo cirkum la mortinto. Ni, la quar viri komisita por la funcioni di tombisti, standis proxim la transpasinto.

Dum ke la prego komencis, me sentis frolo alonge mea gambo; regardante adinfre, me rikonocis Miroux qua, lu anke, volis akompanar lua kara mastro...e me emoceskis.

(Duro sequos) *Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet – Inter-Kelta Arkidruido*

MCLXXXIV

1184

Hazarde, ni fortuneze
kunprenis gasmaski e
ploriga grenadi.

Danke oli nia enemiki
divenos nekapabla
kombatar !

Pro pre-sorgo, ni lansez ad li
duesma projektilo.

Jan...hastez !

Me kredis, ke tu ne finos !

Nun hastez veturisto ! Rapidege al
Infernal Barilo !

Se nur nula obstaklo trovesos,
qua interruptos nia vehado !

On
audas de
longe
alarm-
sonado.

La gardisteyo dil
Conciergerie-karcero
probable alarmis.

Tanta hasto...Me suspektas...Haltez !

Adretro ! Ni pasos malgre omno !

Ma an la Infernal barilo la gardisti
di ca suda pordo Parisana alarmesis
dal klosh-sonado.

Ka vu vidas ca
veturo, qua rapidege
vehas vers ni ? Ka on
ne alarmas pro ol ?

Ni mustas
haltigar ol !

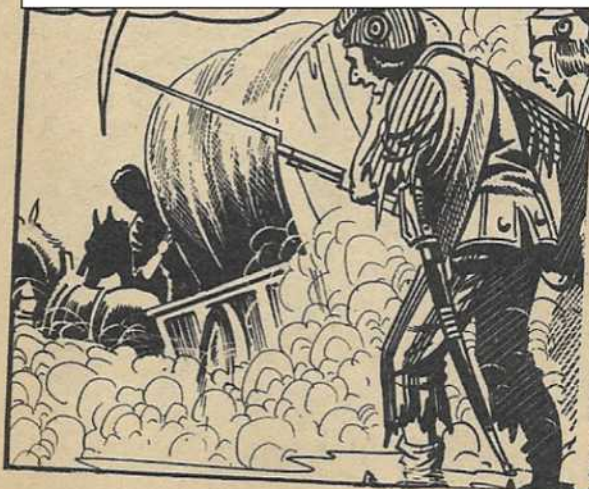
Por atingar la enireyo dil katakombi
quan ni uzas, oportas pasar avan la
Infernal Barilo...ma civespere la
gardisti semblas volar arestar ni.

Li imperas haltar...Me ne obeos !
Lancez ad li ploriga grenado !

Li ne plus esas en stando opozar su a
nia transiro !

Sequez ni aden ica
tunelo...me quik
acensos kandelo...

25

**Vi havas
do sekreta
refujejo**

**Yes, ni esas en la
katakombi !...**

**Enirez adhike...Vi esas nun
komplete sekura.**

**Ni unesme dicez
nia dankemo.
La kurajoza
agado di via
filio savis ni de
la gilotino.**

**Ico esas tote
normala,ka ni ne
esas kelke
parenti ?**

**E nun,quon
vi agos ?**

**Ni refujos che un ek
nia amiki la markizo
de Brezenec en
Bretonia... Vi dividos
nia celejo. Desfacila
esos irar adibe...**

**Me povos
duktor vi !**

**Ma drinkez ca fortigivo...Vu mustas
ritrovar forteso pos omna ta emoci
ed espruvi...**

Ica libro prizentas l'antologio dil revui "Letro Internaciona" e "Kuriero Internaciona". La lasta revuo remplasis l'unesma. Amba revui esas redaktita od redaktata tote en l'auxiliara linguo Ido da Jean Martignon, Francia.

Interesiva loko por nova verki literatural en Ido esas la pagino : <http://www.ido.li/>

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alciono

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

[http:// www.ipernity.com/home/bebson](http://www.ipernity.com/home/bebson)

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt
<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna
<http://lingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo,
li voluntez informar me pri co, por ke me publikigez la retala adreso
di lia blogo.

«FACEBOOK»-I

Mea propra «facebook» esas Jean Martignon
:<http://www.facebook.com/profile.php?id=100000602493096>

Existas anke (inter altri)

Idisti

Bebson Hochfeld

Interlinguo (Linguo Internaciona di la Delegaciono)

Ido-Germania

Ido-Bigoteso

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam KURIERO INTERNACIONA esas la precipua revuo
di nia movado PROGRESO e la revueto dil Germana Ido-Societo
nome IDO-SALUTO.

Editorio Krayono qua publikigis ne longatempe ante nun la
prestjoza interretala revuo ADAVANE ! kontenas anke komenco di
libraro virtuala kun kelka Idala libri enretigita ye la sequanta adreso
<www.publikaji.tk>.

Ultre lo, on povas lektar interretala edituro di KURIERO
INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la
surpapera edituro che la suba interretala loko :

<http://www.kuriero.internaciona.ido.li>.

Esas mencioninda ke la forumo <idoespanyol> kontenas fako pri
arkivi ube on povas trovar altra libri di nia literaturo en nia linguo.
La ULI havas simile reto-pagino kun virtuala biblioteko. Ol povas
trovesar ye la suba adreso :

<<http://www.literaturo.ido.li/>>

VIDEO-KONFERO : Por vidar ed askoltar Idisti singlasemane :

<https://meet.jit.si/KonferoporIdistaro>

KONTENAJO

Vorto dal redaktero.....	01
Listo de utila vorti.....	02
Ivain e la kavaliero kun leono.....	08
Singladia vivo en la urbo Figeac dum la Mezepoko.....	11
Aktualeso (nutrivi).....	12
Rakonto – La feino dil rekolti.....	15
Diversaji.....	17
James Bond kontre d-ro No.....	19
Tao-Te-King.....	22
Sioro Vento e Siorino Pluvo.....	23
Nia poeziala angulo.....	25
L'Iliado da Homeros.....	26
Till Strigospegulo.....	28
Arkitekturo ekologia.....	30
La frapera spiriti.....	32
Skolo di olim.....	33
Mea geavi.....	34
La misterio dil obliviata vilajeto.....	35
La Franca revoluciono (tradukita da Robert Pontnau).....	37
Informi diversa.....	41